Stadskerk Nijmegen (OCP), 15 augustus 2021, Maria Tenhemelopneming
Voorganger: ds. Els de Clercq (Protestantse Gemeente Angeren)

[1e lezing: Jesaja 35, 1-10) (Nieuwe Bijbelvertaling)

1 De woestijn zal zich verheugen,
de dorre vlakte vrolijk zijn,
de wildernis zal jubelen en bloeien,
2 als een lelie welig bloeien,
jubelen en juichen van vreugde.
De woestijn tooit zich met de luister van de Libanon,
met de schoonheid van de Karmel en de Saron.
Men aanschouwt de luister van de HEER,
de schoonheid van onze God.
3 Geef kracht aan trillende handen,
maak knikkende knieën sterk.
4 Zeg tegen het moedeloze volk:
'Wees sterk en vrees niet,
want jullie God komt met zijn wraak.
Gods vergelding zal komen,
hijzelf zal jullie bevrijden.'
5 Dan worden blinden de ogen geopend,
de oren van doven worden ontsloten.
6 Verlamden zullen springen als herten,
de mond van stommen zal jubelen:
waterstromen zullen de woestijn splijten,
beken de dorre vlakte doorsnijden.
7 Het verzengde land wordt een waterplas,
dorstige grond wordt waterrijk gebied;
waar eenmaal jakhalzen huisden,
maakt dor gras plaats voor riet en biezen.
8 Daar zal een gebaande weg lopen,
'Heilige weg' genaamd,
geen onreine zal die betreden.
Over die weg zullen zij gaan,
maar dwazen zijn er niet te vinden.
9 Geen leeuw of roofdier zal daar komen,
geen enkel wild dier dwaalt er rond,
ze blijven er allemaal weg,
alleen zij die verlost zijn zullen daar gaan.
10 Wie door de HEER bevrijd zijn, keren terug.

Jubelend komen zij naar Sion,
gekroond met eeuwige vreugde.
Gejuich en vreugde trekken de stad binnen,
gejammer en verdriet vluchten eruit weg.

[Evangelie: Marcus 7, 31-37] (Nieuwe Bijbelvertaling)

31 Hij vertrok weer uit de omgeving van Tyrus en ging via Sidon naar het Meer van Galilea,
dwars door het gebied van Dekapolis. 32 Daar werd iemand bij hem gebracht die doof was
en gebrekkig sprak, en men smeekte hem om deze man de hand op te leggen. 33 Hij nam de
man apart, weg van de menigte, stak zijn vingers in diens oren en raakte met speeksel zijn
tong aan. 34 Hij sloeg zijn blik op naar de hemel, zuchtte diep en zei tegen hem: 'Effata!', wat
betekent: 'Ga open!' 35 Meteen gingen zijn oren open, zijn tong kwam los en hij kon
normaal spreken. 36 Hij beval de omstanders om aan niemand te vertellen wat er gebeurd
was; maar hoe strenger hij het hun verbood, hoe meer ze het rondvertelden. 37 De mensen
waren geweldig onder de indruk en zeiden: 'Alles wat hij doet is goed: zelfs doven laat hij
horen en stommen laat hij spreken.'

[overweging:]

Beste mensen, hier bijeen,

Deze overdenking slingert langs een drietal onderwerpen/ punten. We slingeren van Maria langs de dorre woestijn naar Jezus en de dove man die moeilijk sprak. En het thema is heling, genezing en weer tot je recht komen. Dat onze weg hoewel slingerend een heilige weg mag zijn – om met Jesaja te spreken -. Mag ik u uitnodigen…

Maria
Zelf ben ik niet speciaal opgegroeid met Maria. Ik heb een protestantse achtergrond, - hoewel in het katholieke zuiden….- . Maar meer en meer ben ik vertrouwd geraakt haar. Maria, de moeder van Jezus. Door de kloosters waar ik geweest ben. Door de religieuze kunst.

Laatst weer in Uden in het museum voor Religieuze kunst, het huidige Krona. Daar vind je dat mooie en indringende, uit hout gesneden beeld, waar Maria bezwijkt. Door wat ze hoort over wat er met haar zoon gebeurt of gebeurd is. Maria begeeft het van de intense schok. Liefdevol houdt een andere vrouw haar arm vast. Zij draagt de arm van Maria.
Een beeld waarop de Birgittinessen mediteren.
Het stabat mater gaat hierover, een van de beroemdste middeleeuws - Latijnse gedichten op de moeder Gods in haar smart om de gekruisigde Christus. Veelvuldig later op muziek gezet.

Menselijkheid. Maria vertegenwoordigt menselijkheid, zij beleeft het diepe, smartelijke verdriet om het lijden en de dood van haar zoon. (om het lijden ook in bredere zin).

Én er is de liefdevolle ondersteuning van de andere vrouw. Zij, op haar beurt is als een moeder voor Maria.
Het beeld van Maria is steeds een beeld van menselijkheid en van nabijheid.
Geen verre God in de hemel, maar een moeder. Die je vasthoudt, je koestert. Maar die wel degelijk in alle aardsheid verbonden is met de hemel. Op een wetende stille manier. De moeder. We kennen haar allemaal in verschillende vormen. Soms in de vorm van gemis. Wat pijnlijk kan zijn. Juist het gemis aan koestering en vastgehouden worden. In de omhulling, de koestering mag je er zijn zoals je bent, wat je ook gedaan hebt, in principe. En ja, als er dan op een moment of op vele momenten geen moeder is ja, dan kan ik me voorstellen hoe fijn het is als je tot Maria kunt bidden. Ook als je zelf als moeder het gevoel hebt dat je tekort schiet, ook al bedoel je het nog zo goed…

O, Maria toon dat jij onze moeder zijt.
Ik kan me ook voorstellen dat er dan een troost voelbaar wordt En als een moeder overlijdt dan is dat meestal heel verdrietig. Los er van dat het ook goed kan zijn en mogelijk een verlossing van lijden. Er is iets fundamenteel anders, een ander fase gaat in kun je ook zeggen.

Vandaag Maria hemelvaart.
Maria ten hemel opgenomen. Zij is een van de ten hemel opgenomenen, die eigenlijk meteen hoog in de hemel terecht komen. Een zuivere ziel. Soms is er nog een vleug van een aangename geur die zij nalaat. En dan komen we bij de kruidenwis…

Rond 15 augustus maken vrouwen de kruidenwis voor Maria. Van bloemen die in deze augustustijd bloeien. Boerenwormkruid, ijzerhard…zo'n 7 of 9 verschillende bloemen worden geplukt, verzameld, samengebonden en omgekeerd in huis gehangen. Ze verspreiden een aangename kruidige geur. Als een herinnering, een vleug, zoals de herinnering aan een nabij mens, een dierbare die overleden is, soms langs kan komen. Alsof ze er even is…

Een moeder kan veiligheid bieden tegenover de boze buitenwereld. Je kunt bijkomen in haar aanwezigheid. Want soms is het leven ook hard, gruwelijk. Zijn de zaken zo anders dan ze bedoeld zijn te zijn.

Neem nu onze prachtige aarde, de natuur. Het leven in al zijn diversiteit…Helaas wordt onze lieve aarde zo eenzijdig uitgebuit. Zo weinig zorg, zo weinig aandacht en verwondering. Harde materialistische uitbuiting van de aarde.

En daar zijn we slingerend bij het tweede punt gekomen: de woestijn.

Ik zag laatst het programma op TV: 'ondersteboven van Afrika'.
Botswana was in beeld. We zagen een soort doodsgebied. De aarde volstrekt uitgedroogd en duizenden dode dieren. 'En een stank'… zo vertelde Waldemar Torenstra, de presentator… Niet te harden. Oorzaak: de opwarming van de aarde. Sommige gebieden hebben er veel meer last van dan anderen.

Maar afgelopen maandag hebben we het weer extra gehoord. In het klimaatrapport: er moet veel meer gebeuren. De alarmbellen klinken oorverdovend, zei Antonio Guterres van het panel van de Verenigde Naties. We moeten heel harde maatregelen nemen. En aandachtiger en eenvoudiger gaan leven. Stop met het consumentisme. En wel zo snel mogelijk… het wordt al jaren gezegd en er wordt lang niet genoeg gedaan.

Is het nog wel mogelijk? Is het nog de moeite waard? Geen zin afstand te doen van mijn bezittingen… mijn winst…

En dan komen we bij de profeten – trouwens Maria heeft ook profetische kanten. Neem het Magnificat, waarin zij ook 'de wereld omgekeerd kan zien'-. Profeten zien de beelden van hoe het bedoeld is. Een bloeiende steppe tegenover een kwijnende aarde. Kracht voor trillende handen en sterkte voor knikkende knieën.
Zeg tegen het moedeloze volk, tegen hen die eronder lijden, want de puissante rijkdom van de een gaat zo vaak ten koste van uitbuiting en armoede van de ander. Het heeft met onrecht te maken. Met het recht van de sterke waar anderen niet tegenop kunnen. Zeg tegen de moedelozen: wees sterk en vrees niet.
Je bent niet overgeleverd aan hopeloosheid en gebrek aan perspectief, er is nog een ander beeld, een ander visioen, waarmee je je kunt verbinden. Waardoor je in ere hersteld wordt. Want hoe je er ook voorstaat: je mag er zijn… En je wordt uitgenodigd 'er te zijn'. Sta op uit de moedeloosheid.

Stap uit de afgeslotenheid.

En zo slingeren we naar het tafereel in Marcus, waar Jezus rondgaat in het buitengebied. Niet-joods gebied. Het verhaal staat tussen de verhalen van de twee grote broodmaaltijden (wonderbare spijzigingen): waarin blijkt: als je deelt is er genoeg… En na het verhaal van de genezing van het dochtertje van de Griekse vrouw.

En dan: ze brachten Jezus een dove die moeilijk sprak en verzochten hem de hand op te leggen. Handoplegging een uitwisseling van energie. Om bij de moeder te blijven zij legt zacht de hand op de pijnlijke plek van het kind of geeft er een kusje op. We hebben het nog eens extra gemerkt in deze Corona tijd: hoe naar het is als je elkaar niet kunt koesteren, kunt aanraken, in de gevoelssfeer op kunt nemen. Ouderen, maar ook schoolgaande kinderen en jongeren, alleenstaanden… eigenlijk wij allemaal hebben zo de nabijheid gemist. De uitwisseling door aanraking en nabijheid. Om elkaar bekommerd zijn.

Zoals in het verhaal. We lezen: Zij brachten hem. Er komen mensen die opstaan en naar de dove toegaan en hem meenemen naar Jezus, van wie zij gehoord hebben dat hij heelt, geneest… zo zingen we straks : tot iemand opstaat en naar hen toegaat.

En dan de scene waarin Jezus de man apart neemt en er een heel, bijna intiem te noemen fysieke uitwisseling is. Het is ook een beetje of de man bij de dokter is. Vingers in de oren. En

dan maakt hij speeksel en raakt daarmee de tong van de man aan. Ja meer een medicijnman-dokter trouwens.

En dan kijkt Jezus op naar de hemel en zucht en zegt : Effata, dat is: ga open…
Jezus verbindt zich met de Ene, met een kracht, groter dan hij. Hij ademt Gods Geest in zou je kunnen zeggen. Daar ligt zijn vertrouwen. Het gaat niet om hem, het mag door hem heen gebeuren… Dat is fundamenteel bescheidenheid: je openstellen, jezelf openen voor Gods kracht en dan ja dan gaat het vanzelf kun je zeggen. Effata klinkt het: ga open…

En zijn oren gaan open, zijn tongriem schiet los en hij spreekt normaal.

Dat wat dicht zit plopt open. Letterlijk. Maar ook figuurlijk. Dat wat je niet naar buiten kon brengen kan en mag ineens klinken.

Dat wat in de weg staat verdwijnt als sneeuw voor de zon. Je achtte het onmogelijk. Maar er zijn grotere krachten dan jij in menselijke beperktheid was gaan geloven. Logisch, want wat moet je geloven als het al zo lang en zo vaak niet gelukt is…

Effata: ga open spreekt Jezus in verbasterd Hebreeuws/Aramees. Een scheppend woord. Een woord met de kracht van een daad. Een krachtig woord van God.

En ach, het is niet gek dat ‘ze’ het gaan rondbazuinen. Dat ze hun enthousiasme kwijt moeten…al : liever niet. De geschiedenis met Jezus is nog niet af.

En nog dit: ook als iemand niet fysiek geneest, dan is dat geen teken van ongeloof of wat ook. Dan kan iemand in alle ziekzijn volkomen heel en open zijn en licht zijn…

Wij danken voor alle heilige momenten van aanraking. Lichamelijk, geestelijk, een vonk die overspringt tussen mensen in vriendelijkheid en liefde. Want daar is God. (Ubi caritas et amor, ubi caritas deus ibi est).

Amen.

Els de Clercq, elsdeclercq@hetnet.nl